

Beretning afgivet af Udvalget for Forretningsordenen den 28. februar 2024

Beretning

om

nedsættelse af et udvalg for det tyske mindretal som et fast underudvalg i Folketingets Kulturudvalg

Kontaktudvalget for Det Tyske Mindretal i Sønderjylland sikrer kontakt mellem mindretallet, regeringen og Folketinget. Udvalget blev nedsat i 1965 og består i dag af en repræsentant fra hvert af de i Folketinget repræsenterede partier, kulturministeren, indenrigs- og sundhedsministeren, tre repræsentanter fra Bund Deutscher Nordschleswiger (BDN), mindretallets paraplyorganisation, og lederen af Det tyske mindretals sekretariat i København.

Folketingets Kulturudvalg afgav den 14. september 2022 »Beretning om at styrke kontakten, samarbejdet og dialogen mellem det tyske mindretal og Folketinget og regeringen«, da Kulturudvalget fandt, at kontakten mellem det tyske mindretal og Folketinget i de senere år havde været utilstrækkelig (beretning af almen art nr. 26, folketingsåret 2021-22).

Som opfølgning på denne beretning og efter en dialog med repræsentanter for det tyske mindretal har kulturministeren, der er formand for kontaktudvalget, i et brev til Folketingets formand af 20. juni 2023 foreslået en ny model for samarbejdet mellem det tyske mindretal og Folketinget og regeringen. Med forslaget vil det nuværende kontaktudvalg blive nedlagt, mod at der til gengæld oprettes et udvalg i Folketinget.

Som opfølgning på henvendelsen fra kulturministeren og efterfølgende drøftelser i Udvalget for Forretningsordenen afgiver udvalget denne beretning, der opretter et kontaktudvalg for det tyske mindretal som et fast underudvalg under Folketingets Kulturudvalg.

Det tyske mindretal

Den nuværende grænse mellem Danmark og Tyskland blev fastlagt i 1920. Grænsen betød, at der opstod et dansk mindretal i syd og et tysk mindretal i nord. Det tyske mindretal omfatter ca. 15.000 personer i Sønderjylland, hvilket svarer til cirka 6 pct. af befolkningen i området. Mindretallet har et rigt foreningsliv og driver egne skoler og biblioteker, der formidler tysk kultur og sprog. Mindretallet og dets institutioner bidrager til den kulturelle og sproglige mang-

foldighed i det tysk-danske grænseland, der er resultatet af århundreders påvirkning fra både dansk påvirkning fra nord og tysk påvirkning fra syd.

Medlemmer af mindretallet er tysksindede og opfatter sig selv som tyske nordslesvigere, men har oftest dansk statsborgerskab.

Kontaktudvalget for det tyske mindretal oprettes i 1965

I forlængelse af valget i 1964, hvor Slesvigsk Parti mistede sit mandat i Folketinget, blev der i 1965 oprettet et rådgivende kontaktudvalg mellem det tyske mindretal og den danske regering og Folketinget.

Kontaktudvalget blev nedsat som et rådgivende udvalg under den ansvarlige ressortminister og skulle sikre kontakt mellem det tyske mindretal og regeringen og Folketinget. Hvert af Folketingets partier udpeger en repræsentant til udvalget, mens kulturministeren efter indstilling fra Bund Deutscher Nordschleswiger udpeger mindretallets repræsentanter. Kulturministeren og indenrigsministeren er fødte medlemmer af udvalget. Kulturministeren er formand for udvalget.

Styrkelse af kontakt mellem det tyske mindretal, Folketinget og regeringen

I Kulturudvalgets beretning af 14. september 2022 tilkendegav udvalget, at kontakten mellem det tyske mindretal og Folketinget i de senere år havde været utilstrækkelig, hvorfor udvalget lagde op til at formalisere kontakten, samarbejdet og dialogen yderligere og sikre en mere direkte og hyppigere kontakt mellem Folketinget og det tyske mindretal.

Udvalget for Forretningsordenen har på et møde den 11. oktober 2023 drøftet henvendelsen fra kulturministeren af 20. juni 2023. Udvalget finder, at det dansk-tyske grænse-samarbejde og ønsket om at fremme det fredelige samliv i befolkningen på begge sider af den dansk-tyske grænse på mange måder er eksemplarisk.

Et eksempel herpå er København-Bonn-erklæringerne af 1955, hvor den danske regering i København-erklæringen har bekræftet borgerrettighederne for medlemmerne af det tyske mindretal i Danmark og de tilsvarende rettigheder for det danske mindretal i Tyskland er bekræftet af den tyske forbundsregering i Bonn-erklæringen.

På den baggrund og i samme ånd som erklæringerne fra 1955 ønsker Udvalget for Forretningsordenen at imødekomme forespørgslen fra kulturministeren og det tyske mindretal og lade kontaktudvalget blive nedsat som et underudvalg inden for rammerne af Folketingets udvalgsstruktur.

Fremtidig organisering af kontaktudvalget for det tyske mindretal

For at forankre kontaktudvalget for det tyske mindretal som en del af Folketingets udvalgsstruktur nedsættes det faste underudvalg »Udvalget for Det Tyske Mindretal« under Kulturudvalget. Kulturudvalget vil umiddelbart efter samlingens begyndelse nedsætte underudvalget. Underudvalget vil bestå af et medlem fra hvert af de partier, der er repræsenteret i Kulturudvalget, og eventuelle observatører i dette udvalg.

Underudvalget vil trods titlen af praktiske grunde have mulighed for at træffe egne beslutninger i forhold til tilrettelæggelsen af udvalgsarbejdet, da udvalgets fagområde, det tyske mindretal i Sønderjyllands anliggender, vurderes at være meget specifikt og uden store overlap med andre udvalg.

I det hidtidige kontaktudvalg sidder både kulturministeren og en række repræsentanter fra det tyske mindretal. Udvalget for Forretningsordenen finder, at disse med fordel kan inviteres som gæster til møder i underudvalget, da formålet

med udvalget er at skabe bedre kontakt mellem det tyske mindretal, Folketinget og regeringen.

Udvalget vælger snarest efter sin nedsættelse en formand og en næstformand. Ved valget har hvert medlems stemme vægt svarende til antallet af medlemmer af den folketingsgruppe, som vedkommende repræsenterer.

Udvalgets aktiviteter kan bestå af bl.a. studieture, besøg og ordinære møder. Udvalget for Forretningsordenen finder det hensigtsmæssigt med mere end én aktivitet om året, så der er en vis regelmæssighed i udvalgets aktiviteter, f.eks. mindst et udvalgsmøde i København og et udvalgsmøde i Sønderjylland i løbet af et folketingsår.

Organiseringen i øvrigt og tilrettelæggelsen af underudvalgets arbejde vil følge praksis for Folketingets øvrige stående udvalg (Folketingets forretningsordens kapitel III). Det indebærer f.eks., at det bliver op til underudvalget af beslutte mødefrekvens, tematikker, gæster til møderne m.m.

Udvalget vil have mulighed for at arrangere og gennemføre aktiviteter og indenlandske rejser på samme vis som Folketingets andre udvalg, hvilket forventes hovedsagelig at være studieture til det tyske mindretal. Udvalget har mulighed for at søge Præsidiumet om en bevilling til udenlandske studieture på samme vis som Folketingets andre udvalg uden egen bevilling.

P.u.v.

Søren Gade
formand